

Høringssvar til Riksantikvarens forslag til håndverksstrategi.

ICOMOS Norge vil berømme Riksantikvaren for denne positive og viktige satsingen for å løfte tradisjonshåndverkene. I en tid der for eksempel bygningshåndverk preges av stadig mer standardisering og bestemmelser som utelukkende er tilpasset nybygg, er det avgjørende at det også brukes ressurser for å ivareta tradisjonshåndverkene. Det er viktig at alle små og store håndverk som kan knyttes til tidligere tiders byggeri inkluderes, og ikke minst de som ligger tett opp til vår tid.

Det er gledelig at Norges forpliktelser til å ta vare på håndverkstradisjoner gjennom internasjonale konvensjoner trekkes fram. Likeledes at Riksantikvaren vil følge opp Norges ansvar for å verne og videreføre immateriell kulturarv i henhold til UNESCO-konvensjonen av 2003, innen områder som er relevante for Riksantikvarens ansvar. Dette er en viktig anerkjennelse, og er med på å underbygge behovet for en målrettet satsing på tradisjonell håndverkskunnskap.

Som det også påpekes i høringsutkastet, vil forståelse for eldre bygninger og håndverk være avgjørende for god og riktig ressursbruk i framtida. Når også en viktig del av miljøetsatsingen omfatter gjenbruk av eksisterende bygninger vil tradisjonskunnskap bli viktig. Kompetansen som er nødvendig for bevaring av verneverdige bygninger vil dermed også være viktig i andre sammenhenger.

Når det gjelder avgrensningen av strategien vil vi forslå at *konstruksjon* inkluderes i opplistingen.

I utkastet fremheves tre strategiske satsingsområder:

- 1. Håndverkkompetansen og -kapasiteten skal styrkes**
- 2. Flere bedrifter med relevant kompetanse skal ta oppdrag på kulturminner og kulturmiljø**
- 3. Erfaringsbasert kunnskapsutvikling og forskning skal styrkes**

Satsingsområdene er klare og tydelige, og det er vårt syn at dette gir potensiale for et godt resultat. Vi mener det er viktig at strategien holdes på et relativt enkelt nivå med tydelige mål for videre arbeid.

Vi har følgende innspill til de tre satsingsområdene:

1. Styrking av håndverkskompetanse og -kapasitet:

Siden 1980-tallet har det vært gjort et betydelig arbeid for å redde de siste restene av tradisjonshåndverk gjennom mange ulike kanaler og prosjekter. Erfaringene fra dette arbeidet kan samles og brukes for å anslå hva slags tilnærminger man bør satse mest på.

En viktig faktor for å skape interesse for eldre håndverk er å sørge for riktig kunnskap blant lærere, spesielt i yrkesfagutdanninger.

Det er viktig å legge vekt på håndverkets og tradisjonsbyggeriets variasjon mellom ulike distrikter, dette er en av de mest vesentlige forskjellene fra det moderne standardiserte byggeriet, som ofte skaper utfordringer og krever et spesielt fokus.

2. Flere bedrifter med relevant kompetanse skal ta oppdrag på kulturminner og kulturmiljø

ICOMOS Norge ser positivt på at Riksantikvaren ønsker å se nærmere på hvordan anskaffelsesprosesser kan bidra til at flere bedrifter med relevant kompetanse får oppdrag på kulturmiljøfeltet.

Det er ofte vanskelig for eiere og forvaltere av kulturminner og kulturmiljø å finne fram til bedrifter med riktig kompetanse. Bygningsvernsentrene rundt om i landet spiller her en viktig rolle, men kapasitet og geografiske avstander skaper ofte utfordringer. Det er positivt at Riksantikvaren ønsker å se på hvordan eksisterende nettverk kan bidra til å bedre bestillerkompetanse og skape bedre koblinger mellom oppdragsgivere og håndverkere.

3. Erfaringsbasert kunnskapsutvikling og forskning skal styrkes

En av de viktigste kildene til relevant kunnskap er erfaring fra istandsettings- og restaureringsprosjekter. Systemer for en enkel og målrettet dokumentasjon vil kunne bidra til å gjøre denne kunnskapen tilgjengelig for et bredere publikum. Dette vil kunne gi et godt grunnlag for erfaringsbasert forskning.

Klimaendringene vil påvirke omgivelsene våre i stadig større grad. Derfor er det viktig at det satses på kunnskapsutvikling og forskning på hvordan vi best kan ivareta kulturmiljøene våre i tiden som kommer. Samtidig som økt fuktighet kan initiere endringer av tekniske løsninger og materialvalg, må vi unngå at nye løsninger medfører at det oppstår nye skader på kulturarven. Kunnskapsutvikling og erfaringsdeling mellom ulike kompetansemiljøer vil være viktige tiltak for å sikre dette. Dette er utfordringer som vi har felles med en rekke andre land og som ICOMOS ønsker å sette nærmere fokus på i tiden som kommer.

Vi takker for anledning til å komme med innspill og ønsker lykke til videre i dette viktige arbeidet. Vi tillater oss til slutt igjen å minne om at ICOMOS Norge har flere komiteer med fagfolk som jobber med ulike typer håndverk nasjonalt og internasjonalt. Disse kan være ressurser inn i det videre arbeidet med håndverksstrategien.

Magnus Borgos
President ICOMOS Norge